

Muzikanten Peter Jacquemyn en Bart Maris over de revival van improvisatie op Blue Note Records Festival

'De componisten weten niet meer van welk hout pijlen te maken'

De eerste wintereditie van het Blue Note Records Festival in Gent gaat voluit voor de geïmproviseerde muziek. Zo sluit de legendarische pianist Cecil Taylor de eerste avond af. Contrabassist Peter Jacquemyn en trompettist Bart Maris: 'Als je alles al gehad hebt, rest alleen nog het improviseren.'

DOOR DIDIER WIJNANTS

Noem Peter Jacquemyn (44) en Bart Maris (42) vooral geen jazzmuzikanten. Een jazzmuzikant is voor hen iemand die thema's speelt en daarop ook wat improviseert. Dat doen ze zelf nooit (Jacquemyn) of zelden (Maris), omdat ze hun muziek liever als een totaal avontuur zien. Ze zijn van dezelfde generatie en spelen wel eens samen, maar in werkelijkheid is het water tussen beiden soms heel diep. Dat komt onder andere omdat Jacquemyn zijn wortels heeft in de Antwerpse avant-garde en Maris een telg is van de Gentse scene. Gent en Antwerpen, liefde zal het wel nooit worden, dus kiezen we een landelijkere plek voor het gesprek: het huis annex beeldhouwersatelier van Jacquemyn in Brakel. Maar de koffie is nog niet koud of de vete speelt al op bij een discussie over punten en komma's in het improvisatiewerk.

Peter Jacquemyn: "Het verhaal van Gent en Antwerpen heeft een oude bodem. In de jaren zeventig was er een grote ruzie tussen de Antwerpenaars rond Fred Van Hove en de Gentenaars rond Michel Mast en Paul Van Gysegem. Die ruzie ging over de vraag of de Europese improviserende musici in zee mochten gaan met Afro-Amerikanen à la Archie Shepp. In Gent vonden ze van wel, in Antwerpen van niet. De twee clans hebben nadien nooit meer met elkaar gesproken, laat staan gespeeld."

Maar jullie zijn van een jongere generatie. En jij hebt je van die clans nooit iets aangetrokken, Bart?

Bart Maris: "Ik kom uit die Gentse scene met groepen zoals Fukkeduk en later X-Legged Sally. Ik heb daarna veel in Nederland gewerkt en ben op die manier in contact gekomen met André Goudbeek (die toen bij Willem Breuker speelde, DW). Zo ben ik ook met Peter begonnen spelen. Voor mij is die vrije improvisatie een van de vele manieren om trompet te spelen en muziek te maken. Ik proef nog altijd alle dagen van de meest uiteenlopende dingen."

Maar jullie merken allebei dat er een hernieuwde belangstelling is voor improvisatie in de muziek. Een tijd lang werd dat verketterd, maar vandaag zie je jonge muzikanten en luisteraars hunkeren naar meer avontuur zonder vangnet. Hoe komt dat?

Peter Jacquemyn: "We zijn op een eind-

punt gekomen in alle muziekgenres. Ook in de rockmuziek heeft iedereen het gevoel dat het allemaal al gebeurd is, van punk tot symfonische rock, van cold wave tot elektronische muziek. Hetzelfde gebeurt in de jazz, de etnische muziek en de gecomponeerde muziek. De componisten weten niet meer van welk hout pijlen te maken. Ik ken musici die met ensembles als Ictus gestopt zijn omdat ze het te frustrerend vonden om een halfjaar op een partituur van tien minuten te oefenen, terwijl je al improviserend even boeiende muziek kunt maken met ontzettend veel meer plezier."

De traditie van improvisatie is ook veel ouder dan die van het componeren.

Jacquemyn: "Natuurlijk, compositie is een heel recent verschijnsel en 80 procent van de muzikanten wereldwijd spelen in een orale traditie. In die tradities spelen plaatopnamen een ondergeschikte rol, als ze al bestaan. Ik beschouw mijn muziek trouwens niet als een economisch product, ik vergelijk het meer met rituelen in een traditionele context: die rituelen moeten gebeuren vanuit een innerlijke noodzaak, zo is het ook met de muziek. Vandaar dat die muziek niet drijft op thema's of nummertjes of cd's, die drijft op persoonlijkheden die langer meegaan dan een cd."

Maar jullie verkopen wel cd's. Langs welke kanalen gaat dat?

Jacquemyn: "Op concerten. Maar dat is geen economisch verhaal. Cd-verkoop op concerten brengt na verloop van tijd weer concerten mee. Ik heb tien jaar geleden een cd gemaakt met violiste Gunda Gottschalk. Die verkocht toen goed en genereert vandaag nieuwe concerten via een informeel circuit. Ook dat is weer vergelijkbaar met een orale traditie."

Maris: "De levensduur is ook veel langer. Een rockplaat die na drie maanden niet verkoopt, is totaal geflopt. In onze muziek gaan plaatopnamen meerdere jaren mee zonder te verbleken."

Jacquemyn: "Anderzijds is een plaatopname ook maar een document. Het zijn de concerten die tellen, je moet het echt meegemaakt hebben."

Maris: "Zo heb ik ook de concerten opgevat die je nu op Blue Note zult kunnen meemaken: eigenlijk zijn het installaties waar je doorheen moet wandelen."

■ Peter Jacquemyn (l.) en Bart Maris: 'In een pure jazzcontext loop je vast. Als ik luister naar Frank Vaganée, dan word ik ongemakkelijk van die duizelingwekkende perfectie.'

Het Blue Note Records Festival is een jazzfestival, maar jullie nemen soms bewust afstand van die term. Waarom?

Maris: "Veel jazzgroepen vullen een hele avond met allemaal covers. Dat vind ik niet moedig. De jazzopleidingen zijn ook te

bekijken ze mij met grote ogen en vragen ze: welk akkoord? Welke melodie? Ze denken ook altijd dat ze iets 'moois' moeten neerzetten, maar dat is het niet: ze moeten iets persoonlijks neerzetten, een punt maken."

"Want in een pure jazzcontext loop je vast. Als ik luister naar Frank Vaganée, dan word ik ongemakkelijk van die duizelingwekkende perfectie. Bedenk dan eens: als je tien jaar lang elke dag oefent met de metronoom en elke maand een tandje bijsteekt, dan kom je in de buurt. Maar dat verhaal krijg je nooit verteld, dat wordt gewoon een wedstrijd. En tegen mijn jongere collega's zeg ik altijd: laat je niet opjutten, je kunt daar ook gewoon rubato over spelen."

Dat antwoord had Miles Davis al bedacht bij Charlie Parker.

Jacquemyn: "Je moet altijd vanuit jezelf redeneren. Ik ben een beeldhouwer, ik heb dagelijks kettingzagen en boren vast. Mijn vingers zijn stijf, ik zal nooit een *walking bass* kunnen neerzetten zoals Charles Mingus. Maar ik heb wel kracht in de vingers en daarmee kan ik een verhaal vertellen."

Maris: "Maar jonge muzikanten laten zich vandaag wel nog vangen door die wedloop. Mijn leerlingen laten zich ook vangen aan mijn lessen. Ze denken dat ze bij mij komen 'leren improviseren' en dan keren ze ontgoocheld huiswaarts. Alsof er wetmatighe-

den bestaan om te improviseren."

Jullie hechten allebei veel belang aan improvisatie, maar verder zijn jullie heel verschillende persoonlijkheden.

Maris: "Inderdaad. Ik doe wel vaak mijn eigen ding, maar let op: ik ben ook een 'broodmuzikant', gewoon omdat ik geen zin heb om de rompslomp van een fulltime engagement met een eigen groep erbij te nemen. Ik hou ook van variatie. Er bestaan veel manieren om met de trompet om te gaan: solo, duo, in een improviserend ensemble, als lid van een blazerssectie... Mensen bellen mij en ik hap toe." Jacquemyn: "Ik heb van in het begin een consequente weg gevolgd, altijd uitsluitend vrije improvisatie. Daarin heb ik een publiek en een reputatie opgebouwd. Ik pluk daar de vruchten van. Organisatoren weten dat ze met mij geen bassist inhuren, maar gewoon 'mij'."

Maris: "Maar als Johan Verminnen je belt, wat antwoord je dan?" Jacquemyn: "(*haalt de schouders op*) Nee, doe ik niet."

Maris: "Ik dus wel. Ik kan daar een ander aspect van mijn instrument in kwijt."

Bart Maris is curator van een reeks concerten op het Blue Note Records Festival Indoor, waar ook Peter Jacquemyn te gast is, www.bluenotefestival.be.

PETER JACQUEMYN, CONTRABASSIST:
We zijn op een eindpunt gekomen in alle muziekgenres. Ook in de rockmuziek heeft iedereen het gevoel dat het allemaal al gebeurd is

veel vakopleidingen en de muzikanten vergeten dat ze een verhaal moeten vertellen. Ik geef zelf les in improvisatie en dan zeg ik altijd: stop, vertel nu eens iets. Dan

kc nOna & DeMorgen presenteren:

kalender nO new artists

MA 3/3 nO new jazz
19u30 Leerlingenconcert Conservatorium Mechelen
21u00 Hamster axis of the one-click Panther

DI 4/3 nO new movies
20u30 Kortfilms & Documentaires

WO 5/3 nO new songs
20u30 Simple Brain (and the long haired ponchomen)
21u30 The Guernica
22u30 Yoko

DO 6/3 nO new dance I
20u30 Wp Zimmer stelt voor...

VR 7/3 nO new dance II
20u30 Yiphun Chiem
21u30 Tarnish

ZA 8/3 nO new dance III
20u30 Les SlovaKs
22u00 Tarnish

DOORLOPEND nO new expo – Out of Control goes wide

nO new artists festival

Ma 3 > Za 8 maart 2008

kc nOna, Mechelen – 5€!

Coördinated DeMorgen
een open geest beleeft meer

KC NONA IN FEBRUARI / MAART

DO 28 VR 29 FEBRUARI
HOTEL MODERN KAMP II theater - UITVERKOCHT

ZA 1 MAART
KUNSTBENDE VOORRONDE MECHELEN II evenement

MA 3 DI 4 WO 5 DO 6 VR 7 ZA 8 MAART
NO NEW ARTISTS II festival

DI 11 MAART
THE ASSASSINATION OF JESSE JAMES ... II film

WO 12 MAART
DE WERF Heen II theater

DO 13 VR 14 MAART
UNIE DER ZORGELOZEN Being a Bastard II theater

VR 15 MAART
SKAGEN Deurdeurdeur II theater *

DI 18 MAART
AUF DER ANDEREN SEITE II film

ZA 22 MAART
MOTEK Do you us too!? II muziek & video

(* 20u15 in Mechelse stadsschouwburg)

WEBSITE & kc nOna's BLOG www.nona.be
AANVANGSUUR 20u30 – PRIJZEN 11 – 8 – 7€

015/203780 | info@nona.be | Begijnenstraat 19, 2800 Mechelen
kc nOna wordt ondersteund door de Vlaamse Regering, De Provincie Antwerpen en de Stad Mechelen

Ben Stassen is genomineerd voor een Cartoon Tribute

POTSDAM • Ben Stassen, regisseur van *Fly Me to the Moon*, is genomineerd in de categorie beste Europese regisseur op Cartoon Movie, de jaarlijkse bijeenkomst van de Europese animatiefilmindustrie in het Duitse Potsdam. Dat meldt het Vlaams Audiovisueel Fonds.

Op 7 maart worden in Potsdam de Cartoon Tributes uitgereikt aan de beste regisseur, producent en distributeur van de Europese animatiefilmindustrie. De Cartoon Tributes zijn een initiatief van Cartoon, een organisatie binnen het Media-programma van de Europese Commissie.

Fly Me to the Moon, die bij ons eind januari in wereldpremière ging, is de eerste volledig voor digitale 3D geconcipeerde animatiepeelfilm. Al 55.000 landgenoten gingen kijken naar het verhaal van drie vliegjes die toevallig betrokken raken bij de eerste maanlanding.